

13 WAT BETEKENEN OUDE BESCHAVINGEN VOOR DE EUROPESE CULTUUR VAN VANDAAG?

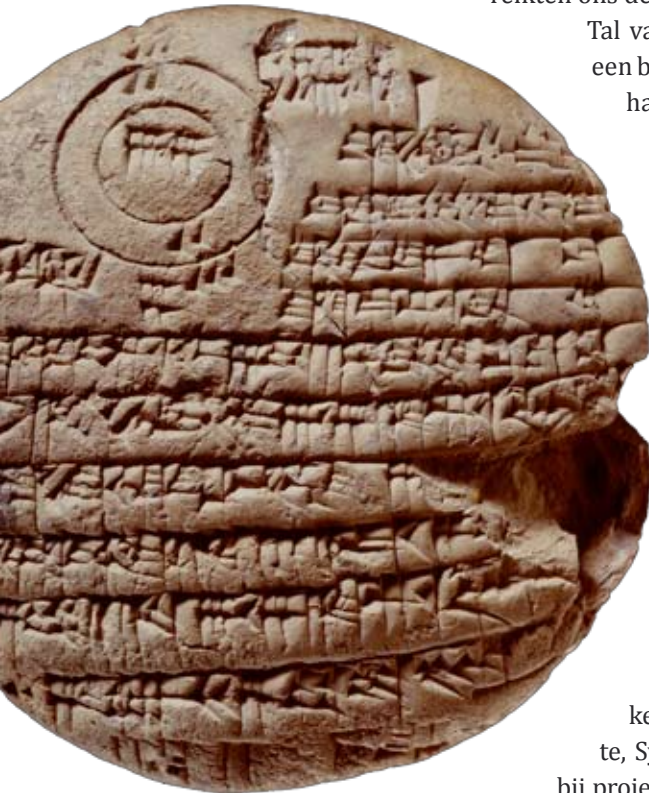
Het Oude Nabije Oosten is de bakermat van de Europese cultuur. Veel belangrijke elementen van onze huidige wereld, zoals ons dagelijks brood, het alfabet en de bijbel, stammen uit het Nabije Oosten. Onderzoek naar de geschiedenis van dit gebied helpt ons onze eigen wortels en het ontstaan van onze moderne samenleving beter te begrijpen.

De cultuurhistorische betekenis van het Nabije Oosten (of Midden-Oosten: Turkije, Syrië, Libanon, Israël, Jordanië, Palestina, Irak, Iran, Egypte en het Arabische schiereiland) is zonder weerga. Ons graan stamt uit het heuvelland van Anatolië en Syrië; ons alfabet komt van de Feniciërs; het wiel en de wiskunde werden ontwikkeld in Mesopotamië, en via de Grieks-Romeinse smeltkroes van Oost en West bereikten ons de grote wereldgodsdiensten.

Tal van andere cruciale ontwikkelingen met een blijvend belang voor de Europese cultuur hadden plaats in het Nabije Oosten, zoals de domesticatie van planten en dieren en de ontwikkeling van de landbouw, de metallurgie, de eerste sedentaire gemeenschappen, steden en staten, grootscheepse, geïnstitutionaliseerde, internationale handel en nog veel meer.

Het spreekt dus vanzelf dat de belangstelling voor de Oriënt diep is geworteld.

Nederland kent een lange traditie in het bestuderen van de voor-Islamitische talen en beschavingen van het Nabije Oosten. Nederlandse archeologen, filologen en andere onderzoekers zijn nauw betrokken bij omvangrijke opgravingen in Egypte, Syrië, Turkije, Jordanië, Israël en Irak en bij projecten om oude bronnen te vertalen en te

duiden. In Istanboel, Damascus en Caïro zijn Nederlandse wetenschappelijke instituten gevestigd.

De grote belangstelling voor de culturen van het Nabije Oosten versterkt de banden met de regio, en de intensieve samenwerking helpt de plaatselijke bevolking zich meer bewust te worden van haar rijke culturele erfgoed en pre-Islamitische geschiedenis.

Veelbelovende onderzoekslijnen

In recente jaren zijn nieuwe, belangwekkende onderzoekslijnen ontstaan waarvan veel wordt verwacht. Archeologen, filologen, paleobotanici en -zoölogen, natuurwetenschappers en andere disciplines trekken gemeenschappelijk op in grootscheeps veldonderzoek.

Een belangrijke focus vormen 'marginale zones' waar de vroegste landbouw is aangetroffen en waar mensen voor het eerst sedentaire leefgemeenschappen stichtten. We zullen leren hoe het klimaat er toen was, welke landschappen voorhanden waren, hoe zulke omstandigheden samenlevingen beïnvloedden, welke gewassen men verbouwde, waarom er hongersnoden waren en welke effecten irrigatie had – allemaal onderwerpen die ook vandaag nog zeer relevant zijn.

Het ontstaan en weer verdwijnen van vroege steden en staten, duizenden jaren geleden, is een ander focusgebied. Opgravingen in Syrië en Irak, en analyse van spijker-schriftteksten uit Mesopotamië, zullen ons helpen begrijpen waarom complexe, urbane samenlevingen ontstonden en waarom vroege imperia succesvol waren.

Uit het oude Nabije Oosten zijn ook veel andere teksten beschikbaar. Moderne linguïstische modellen zullen ons helpen het Soemerisch, Akkadisch, Hebreeuws, Syrisch, Hettitisch, Egyptisch en Koptisch beter te analyseren, zodat we dieper kunnen doordringen in die oude bronnen. Het zal unieke kansen bieden om complexe samenlevingen in de oudheid tot in detail te reconstrueren.

De vraag hoe in Egypte en Mesopotamië het schrift ontstond is een aandachtsgebied in zichzelf. Hoe veranderde de introductie van schrift de structuur van samenlevingen? Onder welke omstandigheden kon schrift zich verspreiden? Wat gebeurt er met een cultuur die naast schrift ook gedachtegoed uit een andere cultuur overneemt?

Onderzoek richt zich ook op religie, magie en ritueel in de oudheid. Kennis daarover is van belang voor het bestuderen van de wereldgodsdiensten, maar levert ook inzicht op in de ontwikkeling van religieus en ritueel denken en handelen in het algemeen – hoogst wezenlijke vragen tot op de dag van vandaag.

